

צמיחה כלכלית וצדק חלוקתי

פרופ' יורם מרגליות, אוניברסיטת תל אביב

שיעור 1 – מדוע אנחנו צריכים מדינה?

- מטרת המדינה
 - שני סוגים של אושר: "האני החווה" לעומת "האני הזוכר"
 - הכלים העומדים לרשות המדינה לקידום מטרותיה
 - כשלי שוק: מימון מוצרים ציבוריים ואספקה יעילה שלהם, טיפול בהחצנות
 - שינוי אקלים כדוגמא לטיפול בהחצנות
- בוחן ?

שיעור 2 – הקשר שבין יעילות לצדק חלוקתי

- הגדרות של צמיחה כלכלית ושל האופנים בהם היא נמדדת
 - האינטואיציה של מודל הצמיחה הכלכלית
 - חדשנות טכנולוגית כמפתח לצמיחה כלכלית
 - יעילות, שוויון והטרייד אוף ביניהם
 - משל הדלי הדולף של ארת'ור אוקון
- בוחן ?

שיעור 3 – תיאוריות אתיות של צדק חלוקתי

- ליברטריאניזם
 - תועלתנות
 - מקסימין
 - תועלתנות משוקללת
 - אגליטריאניזם ("שווינאות")
 - עקרון התועלת השולית הפוחתת מצריכה והשלכות המדיניות הנובעות ממנו
 - דוגמה לניתוח מדיניות: מיסוי פיצויים בגין חבלת גוף - הניתוח המקובל.
- מבחן ביניים ?

שיעור 4 – צדק חלוקתי: מדידה והשלכות

- המשך דיון בדוגמה לניתוח מדיניות - מעבר לניתוח הראוי.
 - בחירת כללי המס שימקסמו את הרווחה המצרפית
 - השפעת החיים בתאים משפחתיים על קביעת המדיניות הרצויה
 - אופן המדידה של אי-שוויון בהכנסות
 - הגדרת העוני והדרכים השונות למדידתו
- בוחן ?

סילבוס הקורס

סיכום החלק הראשון של הקורס

- סיכום
- מבחן אמצע ?

שיעור 5 – הנטל העודף של מיסוי

- הגדרת היעילות החברתית – מדידתה, ובחינה שלה בהקשר של עודף יצרן ועודף צרכן
- עלויות הקשורות ביעילות חברתית: עלויות אדמיניסטרטיביות ועלויות ציות, התחמקות ותכנון
- הנטל העודף של המס: כללי
- מדידת הנטל העודף של המס - התמקדות בעודף צרכן
- מדידת הנטל העודף של המס - התמקדות בעודף יצרן
- מדידת הנטל העודף של המס - עודף צרכן ויצרן
- בוחן ?

שיעור 6 – מי נושא בנטל המס?

- האם החוק יכול לקבוע מי יישא בנטל המס?
- דוגמאות למיסים וסובסידיות ולאופן בו הנטל בגינם מתחלק
- מה קובע מי יישא בנטל המס? גמישות ההיצע והביקוש
- הגמישות של אספקת ההון בהנחה שיש ניוד מלא בין גבולות
- מהו תאגיד והאם הוא יכול לשאת במס המוטל עליו? (ההנחה בחוק היא שבעלי המניות הם שנושאים בנטל מס החברות).
- בעלי המניות אינם בהכרח היחידים הנושאים בנטל מס החברות. גם העובדים, הצרכנים וכלל בעלי ההון עשויים לשאת בו.
- בוחן ?

שיעור 7 – פרוגרסיביות – הגדרה ודרכים להשגתה

- כיצד הממשלה יכולה לקדם צדק חלוקתי באמצעות חלוקה מחדש של ההכנסה ממסים?
- כיצד ניתן לבצע חלוקה מחדש של הכנסה באמצעות קביעת שיעורי מס שולי עולים?
- כיצד ניתן להשיג פרוגרסיביות באמצעות מערכת המס מבלי לקבוע שיעורי מס שולי עולים?
- כיצד ניתן להשיג פרוגרסיביות באמצעות ניכוי?
- כיצד ניתן להשיג פרוגרסיביות באמצעות מענק (או מענק בעין בדמות מוצרים ציבוריים)?
- בוחן ?

שיעור 8 – הכנסות נמוכות, יכולות נמוכות ומודל מס ההכנסה האופטימלי

- מבט מאקרו על מערכת המס ומערכת הרווחה
- האם נכון יותר למסות יכולת במקום למסות הכנסה?
- מבחני מטיבציה (סינון בעלי היכולת) (אורדיל) ודוגמאות מחיי היום-יום
- תכנון מודל אופטימלי למערכת המס ותשלומי ההעברה

סילבוס הקורס

- מאחורי המודל האופטימלי של מיסוי הכנסה: ללא התערבות ממשלתית
- ראיין מרתק עם פרופסור דן שבירו על שיעורי מס שולי
- בוחן ?

שיעור 9 – תכנון מערכת המס וההעברות הממקסמת את הרווחה החברתית

- תכנון המודל האופטימלי של מס ותשלומי העברה: קביעת שיעור מס קבוע (לינארי) ומתן מענק לכל האזרחים
- תכנון המודל האופטימלי של מס ותשלומי העברה: בחינת המודל של מירליס - קביעת שיעור מס מדורג (פרוגרסיבי) ומתן מענק לכל האזרחים
- שיעור מס שולי גבוה המוטל על ההכנסות הנמוכות – האמנם מדובר במודל אופטימלי?
- דרכים שונות ומגוונות למיסוי הכנסות גבוהות ("מיסוי עשירים"): צורות של חלוקת עושר, גמישות, תכנון מס ותחרות מס בינלאומית
- רב המכר של פיקטי "הון במאה ה-21", על קצה המזלג: פערים בשוויון כסכנה לדמוקרטיה וכיצד העניין מתקשר למיסוי גלובלי של הון
- ראיין עם ריצ'רד אפשטיין על הסיכונים הכרוכים בחלוקה מחדש של כספי המיסים
- בוחן ?

סיכום הקורס

- סיכום
- מבחן מסכם ?